

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Politička nezrelost.

Svaka politička stranka nastoji da programatički istakne svoju zasebnu znanost, bolje reći svoj zasebni stranački kriterij. Zrelo posmatranje savremenih prilika, isticanje najpoštenijih sredstava i metoda, s kojima ulazi u politički vrtlog, obilježja su njezinog postanja i svrhe. To je u tezi program svake stranke.

Razna su međutim, politička naziranja i raznovrsna su stranačka sredstva i metode, s kojima se služe k jednom blagohotnom cilju. Na stanovištu vlastitog programa, vrstaju se stranke u borbeni stav i zbog toga su mnoge stranke i razni programi. U našoj državi takovih stranaka ima na pretek — i čisto političkih i isključivo stalskih pa bi reći, da se naša politička borba odigrava na velikoj areni, na kojoj se kreću ideje i kuju osnove, a sve, dabogme, na uhar i sreću naroda.

Kod svih kulturnih naroda politička je borba bezuvjetno nužna. U njoj se prekaljuju misli, više puta teške i sudbonosne, popravljaju omaške, stvaraju korisni planovi i narod politički odgaja — u jednu riječ, u njoj se zrcali snaga i kultura. Plodovi političkog borbenog života očituju se u napredku naroda i onaj je narod, uistinu, jak i snažan, čija je politička historija u jedinstvenom radu iskrena i puna djelotvorne moći. Ovakvo nam se prikazuje teorija, a kod mnogih naroda na ovo nas upućuje i provedba rezultata političke borbe u praktični život.

Uzmimo za čas uspjehe rada naše domaće politike. Objektivnom posmatraču, koji nije olicen partajskom natruhom, već koji ima pred očima cilj zdravog političkog naziranja, jasno je, da se kod nas drukčije stvara, a drukčije shvaća i prodava stranački program; jasno je, da je djelovanje stranačke volje, nažalost, kudikamo jače od pustih želja programa, a da i ne spominjemo, koliko je oprečno. Naš borbeni život, koji tek priro-

dno predstavlja želje i osjećaje, ali, koji sam po sebi nema volje ni pokreta za općenito dobro, iščahurio se je u egoističke težnje, u sopstvene interese, u fantastičke zamahе takó, da na našoj političkoj areni mjesto kreševa za interese naroda i procvat ove države, gledamo raspaljenje strasti, iz kojih vrcaju varnice boli, straha i očajanja. Mjesto ljubavi i sloge, vidimo mržnju i osvetu, mjesto duševnog zajedništva, odvratnost i nesklonost. Osobne mržnje tako su zadobile naše političke stranke, da se kod pojedinaца u mnogim momentima ne ispoljuje ona sañno kao individualna nervna dispozicija, već kao prosta besputnost, koja bi više odgovarala životinjskom porivu nego li ljudskom činu. I dok je načelo, da akcija proizvoda reakciju, politički će leaderi, kako se čini, tjerati mak na konac, dok onaj čir, što je nabrekao na narodnom tijelu ne pukne i ne pokaže svu golotinju naše politike.

Usprkos toga, nijedan se narod ne zavosi toliko političkim uvjerenjem kao baš naš narod. Htjedoh reći naša inteligencija i vode naših političkih stranaka. Nu, zacijelo nijednom narodu nijesu tako strana politička, kulturna i ekonomska pitanja kao baš našim političarima. Ubrojimo li u politički naš svijet i sve one, koji danas putem novinskih i propagandističkih nametču svoje uvjerenje i na oko propadaju za svoje ideje, opažamo, da je veći dio njih upravo skućene političke inteligencije sa površnim vidicima o savremenom životu, da veći dio njih koji nimalo ne razumije, već strastveno upravo čuvstvuje.

U toni pravcu, nažalost, imade kod nas i pojedinih stranaka. Mi znamo, koja je to stranka u našoj državi, koja gotovo neprekidno od njezina početka hoće da vedri i oblači; poznato je, koja je to stranka monopolizovala ideju narodnog i državnog jedinstva, turajući druge u tabor izdajica

i neprijatelja države; poznato je, koja je to stranka stvorila zadjevice između vlastitih građana, ispoljivši često stranačku zaslepljenost u okorjelu mržnju i osvetu. Poznato je, koja si to stranka prisvaja pravo, da je ona jedina pozvana da odgaja narod i da mu diktuje prava i dužnosti; poznato je, koja je to stranka stvorila današnju unutrašnju zagušljivu atmosferu i koja u svojoj tješnogrudnosti ne dozvoljuje nikome, da raščisti ovu tešku oparinu, koja se je slegla na naše duše. I nizaajući ovako naše političke nevolje, kojima su krivi većinom ljudi skućene inteligencije, kolikog li razočaranja za objektivnog posmatrača, kad uvidi, što li je program prema neuspjehu, što li je politika kao znanost prema rezultatima političke nevjestine. Uхватivši se ovih činjenica, koje mi neposredno zapažamo i čije posljedice osjetljivo čutimo i uviđajući, kako programi nas kroz promašaju, kako politička znanost gubi kod nas čar nauke i privlačivosti u nedosljednostima, s pravom pitamo, zašto pojedini pametni ljudi, stvarajući kojiputa dobre ideje, iste navlaš ne shvaćaju, ili ih iskrivljuju, a što je još gore, njih se uopće i ne drže; zašto nekoje stranke, pored najboljeg programa, protivno rade i umuju, prožati nas kroz stranačkim tendencama, bez obzira na današnje teško socijalno i ekonomsko stanje.

Onaj, tko istinski shvaća današnju situaciju, lako može da na to odgovori. Naša politička praksa, bez obzira na modernu nauku i na uspjehe drugih država, provodi temeljito načelo stranačke dispozicije, oslanjajući se na zastarjele pojmove doktrinalizma, koji uči, da se država gradi mehanički, formalistički, putem logike i vjerujući, da je moć države u narinitim ustavnim papirima. To je očita pogriješka onih, koji ne uviđaju, da je pored političke revolucije, u našoj državi bezuvjetno nuždan i socijalni preokret i da nije dovoljno isticati moderno državopravne nazore, s kojima se formalno barata, što ne znači, da ih se praktički provodi.

FELJTON

Prvo gostovanje našeg narodnog pozorišta u našem gradu.

(Svršetak).

Ovakvo drama ne dobiva svoj dramatični značaj po njoj, nego po njezinim pretendentima, ma da je pjesnik zgodno lice i za komediju Jer doista, u ovoj je drami lako nazrijeti Shaw-a komediografa.

Pastor se mijenja, kao čovjek, koji počinje vjerovati, da mu neko odnosi sreću, jer je njegova žena njegova sreća. On postaje i brahijalno goropadan prema svom takmacu. Pjesniku je ovo škola za njegove vratolomne skokove u životu. Poslije pretrpljenih muka i sumnja, pastoru ostaje žena, koja ga ljubi, a pjesniku sloboda, da i dalje bude nesretan, kao čitav njegov pjesnički rod.

Odluka je drame, što nas upoznava sa tipovima, čiju psihičku gradju mi ne bi drukčije znali pravo da uočimo. Bez ovog dramskog psihološkog pomagala, mi bi n. pr. jako rdjavo sudili o pjesniku. — Četvrta markantna figura drame jest sadični afarista Burgess, strašna sirotinjska krovopija. Njeđa autor prikazuje sa humorom, a ipak tako vjerno i istinski, da čovjek može da osjeti i grozu

A sad par riječi o g. Taborskoj, prije ocjene Candidine glume. Dikcija joj je savršeno jasna. Nju je lako upoznati kao darovitu glumicu Bili bi je voljeli vidjeti i u kojoj jačoj drami, jer Candida, i pored svojih odlika, ne može da zaposli sve sposobnosti g. Taborske. Ali se ona i kao Candida prirodno snašla u svojoj ulozi, davši doličnu interpretaciju žene, koja dominira nad sudbinom dvojice neobičnih muškaraca, te je sa gg. Sotirovićem i Pavićem satvorila onu punoću shvaćanja i cjelovitost radnje, koja je imperativ svake dobre glume. Jer je g. Sotirovićev pastor bio zaista pravo shvaćen i igran. On je shvatio kao treba svaki dramatični moment; a kompliciranija pjesnikova psiha dobila je u g. Paviću analogni subjekat. Mi smo i ovdje u prilici, da istaknemo njihovu igru. G. je Pavić ove večeri igran umjesto hulesnog g. Badalića. G. Milovanovićev Burgess u Candidi karakterni je bizanac njegovom Morrisu u Faunu, te se ovdje može samo da pojača naša prijašnja hvala. G. Hladić, kao Mill, bio je holji, nego u Faunu. G. Milojević sa dobrom je igrom i temperamentom odigrala matoru daktilografinju Proserpinu.

Na koncu da napomenemo, da Šibenik, koji je uvijek sa radošću i razumijevanjem dočekivao svako naše kulturno došaće, nije se ni ovom prilikom iznevjerio svojoj tradiciji. — M. —

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

(Uz literarnu komparaciju Matavulj - Tommaseo)

9. (Nastavak)

Čuo sam višeput, gdje se za „Bakonju“ veli, da je zanimiv radi jezika, kao da mu je to jedina odlika! — radi svega, velim ja. Zar ne vidite pred sobom čitav jedan svijet, što ga umjetnik sazda? Ne vidite li ljude, koji kao da su iz ovog našeg golokresa, kojim jedino obilujemo, živi islesani? Ko im očuju, taj će zaista to da vidi.

Još se uvijek ne može da „duhovnik“ odvoji od sela ni selo od „duhovnika“. Tek što to u današnje vrijeme nije više „nerazriješiva zajednica“, kao negda. Istina, ima još dosta predrasuda i sujevjerja ne samo na selu nego i u gradu, koje se shvaća kao neka „duševna (vjerska) potreba“, ali što je pop još i dandanj trpljen, to biva po navadi i volji, kao njezinoj posljedici, ne i po potrebi. Ove više nema, ni na selu.

U našem su narodnom organizmu svećenici sada ono isto, što je fizičkom organizmu slijepo crijevo, od kojega ovaj *sada* vrlo lako može da i smirno nastada. Velim sada, jer nas je ovo u naše fiziološko pradoba izvrsno služilo. Onda, u ono davno doba, kad nam je majmunov predač bio barem pobratim, kad smo se u prašinama hranili

Kad nam sve ovo stoji pred očima, a pogotovo, kad se sjetimo, kako baš u najzadnje vrijeme gojenci stanovite partije navještaju vlastitoj braći »rat od istrebljenja«, onda nam nije drugo nego zaključiti, da je naša politika nezrela, upravo nesavjesna. Ako nas svi znaci ne varaju, nema kod nas politike miroljubivosti i čovječnosti, već sile i terora. Stranke su se opasale kineskim zidom i ubojito oružje zlobe otvorilo je vatru. A tkô je, pak, na udaru? Narod — nevoljan i jadnan.

Oh, besavjesna Megero, koja si okrotila srca i duše, ime ti je politika!

Lakome oči pri pogači.

U novembru 1919 god. zaplijenjeno je nekim nijemcima, radi uvoznog kriomčarenja, iznos od 3.200.000 kruna. Zapljenu su izvršili polic. agenti Šime Strunović i Šime Ivančić na potkaz Čirila Bilana i Dr. Uroša Ivačića poznije sudskog referenta kod Drinske Divizije u Valjevu. Nagrada u smislu čl. 204. car. zakona u iznosu 1.600.000 kruna pripada imenovanim, ali kako potkazivači nijesu znali da im pripada nagrada, jer su kriomčarenje pokazali iz patriotizma, dogodilo se sljedeće:

1) Šef splitske policije Dušan Bojanić i okružnik Dr. Marin Ivić nagodili su se sa upravnikom splitske carinarnice Dimitrijem Stanićem, da njima dade nagradu koja pripada potkazivačima (svakome po 400.000 kruna), a oni će njemu priskrbiti lokal za carinarnicu u zgradi pokrajinske Vlade za Dalmaciju i lokal policijske stanice br. 2 (na Obali).

Dokazi: carinski činovnici Anton Kukoč, Slavko Sušković, Viktor Haber, Dragutin Stunić, te po svoj prilici Albert Šurić i Dane Bosnić, rješenje gosp. Stanića br. 4055, 28 maja 1920. Činjenica, da je carinarnica neko vrijeme poslije donošenja spomenutog rješenja dobila spomenuti lokal a indiferentno je da li su to prividni uzroci iz kojih bi se Stanić bio zavesti na ovo djelo; činjenica je da su ta gospodstva ovim djelom učinila pokušaj utaje tuđeg vlasništva odnosno pokušaj prevare kažnjiv krivičnim zakonom robijom do 10 godina.

2) Na dan zapljene suslovan je pred policijom u Splitu Pavao Kovačev trgovac, koji je isto rješenje u nagradu kao potkazivač. Njegovu saslušanje bilo iz ostalih spisa toga predmeta. To je učinjeno iz ovih razloga:

Rješenje o novcu donio je gosp. Stanić bez izvidjenja, a kad bi saslušanje Kovačeva bilo među ostalim spisima, našla bi Generalna Direkcija Carina još jednog kompetenta (kasnije je izvidima ustanovljeno da ni Kovačev nije potkazivač), te bi odredila izvide, a to bi značilo za Stanića, Ivića i Bojanića izgubiti Saslušanje mogao je izvaditi samo Stanić, jer on samo i isključivo prima i otvara poštu; ili ga Bojanić nije ni poslao carinarnici sa ostalim spisima, ali u ovom slučaju mogao ga je samo umetnuti Stanić. Svjedoci Dr. Josip Brkić advokat i Slavko Sušković carinik.

isključivo biljevnom hranom, kad su nam, s toga, crijeva trehala biti preko 20' puta duža, nego li su danas, onda nam je to crijevo bilo bezuvjetno nužno, jer je ono nadomirivalo tu dužinu i priugotavljalo nužne sokove. Ali, kako smo se stali da hranimo i drugom hranom, t. j. da se fizički civiliziramo, ovo je crijevo počelo da krhlyjavi kao sve to nepotrebne, dok se nije degenerisalo na današnju svoju rudimentalnost, u kojem je stanju ono suvišno, ne samo, nego i pogibeljno za zdravlje i život naš.

Ako ova povedba nije estetična, jeste vjernu. Nego, naročito kad je govor o popu i selu, treba uočiti činjenicu, kakva ona jeste.

Tu je vrlo jak faktor navada, običaj. A na našem selu veli, da „je bolje da nestane sela, nego u selu adeta“. Dakle suda se u glavnome po adetu, po običaju, selo za popa veže. Jer ako je ko čemu, to je seljak obikao popu, ma to nikad ne dovelo do njihove intimnosti.

Bilo kako nu drugo, seljak i pop još uvijek obrazuju jednu sredinu. I kad je Matavulj opisao jednoga, nije mogao da ne opiše i drugoga, jer kad obrazuju jednu sredinu, obrazuju i jednu cjelinu.

3) Dimitrije Stanić nije htjeo voditi izvide, Nekoliko dana prije nego je gosp. Stanić poslo svoje rješenje Generalnoj Direkciji Carina na odobrenje, došao je k njemu advokat Dr. Brkić i zamolio ga da učini izvide, jer je Kovačev također kompetent na nagradu kao potkazivač. Stanić mu je obećao, ali čim je otišao iz carinarnice, poslao je spise (rješenje) u Beograd. Mislio je da će Dr. Brkić čekati neko vrijeme, a dotle bi rješenje moglo biti odobreno po gosp. Ministru Financija, te po čl. 207 car. zakona izvršeno. Kad je Dr. Brkić doznao da su spisi otišli Direkciji Carina, intervenisao je telegrafski i spisi su vraćeni carinarnici u Split sa naredbom, da se povedu isvidi. Ovim svojim činom sprečila je Direkciju prevatu po kojoj bi pravi potkazivači trpili štetu od 800.000 kruna. Svjedoci: Dr. Josip Brkić, Sušković; ostali dokazi među samim spisima.

4) Po naredjenju Generalne Direkcije Carina, Stanić sasvim pristrano vodi izvide. On od hvatača Strunovića označene potkazivače Bilana i Ivačića ne saslušava (to je morno ishoditi sam od Direkcije carina), a Bojanić i Ivić dolaze kasno u več, između 19—21 sat 14 augusta 1920; saslušani su zajedno; jedan drugome pomažu kod iskaza, premda carinsko krivični postupak naredjuje zasebno saslušanje. Napokon niti dva građanska lica nisu bila prisutna saslušanjima kako to propisuje čl. 29. car. kriv. postupka. Sve se ovo vidi iz samih spisa.

5) Gospodin Ministar Financija poništava svojim rješenjem br. 13799, 15/4 1921 splitske carinarnice br. 4055 od 29 maja i po rezultatima izvida daje nagradu pravim potkazivačima, te naredjuje: da se istima saopšti. Stanić se ne pokorava naredjenju gosp. Ministra Financija, te još nakon mjesec dana što innde Ministarsko rješenje, tjera interesant Č. B. na najarogantniji način iz carinarnice sa riečima: „ako Vam je što krivo — použite se na Ministarstvo“. Ovaki odgovor bio je zato, jer:

6) Dalmatinska pokrajinska Vlada, koju niti ima razumijevanja u carinskim poslovima, u čiju kompetenciju ovo i ne spada, traži svojim aktom 3 maja 1921 br. 3796 od Generalne Direkcije Carina da se rješenje gosp. Ministra Financija nepravdno ukine, i da se odrede novi izvidi, premda je to rješenje rezultat izvida i premda je samo po sebi u smislu čl. 207. car. zakona izvršen.

7) Radi navedenih okolnosti oteglu se isplata nagrade toliko, da taj novac nema više onu vrijednost koju je imao na dan zapljene. U vrijeme zapljene taj novac imao je vrijednost Jugoslavenskoj kruni, te u Čehoslovačkoj, Austriji, Mađarskoj, Rumunskoj, Poljskoj i Italiji; a danas su joj sve granice zatvorene. I narodni poslanik zemljoradničke stranke gop. Ante Frantić stavio i predao je upit na gosp. Ministru unutrašnjih Djela i Ministru Financija:

1) Hoće li gosp. Ministar Financija odmah narediti da se hvatalcima i potkazivačima odmah isplati u dinarima nagrada, jer je krivnjom državnih organa novac izgubio onu vrijednost koju je imao na dan zapljene?

2) Hoće li gosp. Ministar Financija odmah ukloniti sa današnjeg svog mjesta upravnika splitske

carinarnice Dimitrija Stanića i staviti ga pod sudbenu istragu radi pokušaja utaje odnosno prevare za 800.000 kruna i radi zlouporabe uređovne vlasti?

3) Misli gop. Ministar Financija po zakonu odmah postupati proti onim organima koji su obezbedili tužbe proti upravniku Staniću bez ikakve predhodne istrage bacili između akta?

4) Šta misli gop. Ministar Financija preduzeti proti šefu državne policije Bojaniću radi izdavanja dozvole za izvoz zdrave valute?

5) Zašto je gop. ministar unutrašnjih Djela u pukonarednom slučaju o izdavanju dozvola za izvoz zdrave valute, mimo zabrane gosp. Ministra Financija, ponovno primio u službu i unapređio Dušana Bojanića i hoće li odmah staviti pod sudbenu istragu Dr. Marina Ivića okružnika u Splitu, i Dušana Bojanića šefa državne policije radi zlouporabe uređovne vlasti i radi pokušaja utaje odnosno prevare za 800.000 kruna?

6) Hoće li g. Ministar unutrašnjih Djela odmah ukloniti sa sviga položaja druge sukrice zato što se je pokrajinska Vlada u Splitu zamjela da prikriva ovaj pokušaj zlodčin i dali će ga izručiti sudu radi daljnog postupka?

Ali upit ostao — na vrbi svirala, jer Stanić Dr. Zić, Dušan Bojanić Pašićev, »državotvorci«.

Nek nam se ne zamjeri. Svačije oči mogle su biti lakome ori onakoj pogači — mastnoj lojčici ali oči šefa državne policije, pa se on zvao i Bojanić — nikada. Predani smo ko stado ovaca vuku da nas pase i od razhojnika čuva.

Na Balkanu smo!

Pismo iz Zagreba.

16. II. 1922.

Današnjoj vladi je izglasano povjerenje sa strane glasače mašine — krijeg parlamenta. Prije nego se glasalo nazivalo se pak govornika, te se je većina od njih osvrnula na hrvatsko pitanje. Svako, tko ima ma i malo osjećaja za ovu jadnu zemlju i ovaj naš ispačeni narod uvidja, da dana opstoji hrvatsko-srpski spor i da treba naći način da treba naći jednu zlatnu sredinu, e da se ta spor međusobno riješi na obostrano zadovoljstvo, a ne da se dokrajči — amputacijama kako bi htjeli ludaci iz beogradske čaršije. Taj spor ne smije riješiti niti po receptu demokrata i Slovenije »ili milom ili silom«. I ako danas većina naroda uvida, da taj spor faktično opstoji da ga treba riješiti, ipak se još drži na vladi je dna klika pod vodstvom g. Pašića i Pribičevića koja to ne će da shvati, jer njima je sporedna stvar zemlja, a i narod, a glavna im je vlast današnji režim. Još danas i Pribičević ima smionost — blago rečeno, — da u parlamentu ustvrdi, da hrvatsko pitanje uopće ne opstoji i da među Srbima i Hrvatima ne može i ne smije biti prego varanja, jer da Hrvatska nije kolonija. Pribičeviću prelazi i u sam sarhazam, kad može da tvrdi

Mi ih svižu znamo, ali ih kroz Simu bolje po znamo.

Njihov je dječak živ i prirodan, nigdje ne u mara, svuda se opaža njera i ukus.

Nasmijava nas manastirski sluga, Stipan, ko kao čovjek, koji vuljda zna, što je uljudnost i l jeva manira i koji se po svojoj „finoći“ hoće d razlikuje od drugih prostijih seljaka, ove ispravlja kudeći u isto vrijeme njihovo prosto ponašanje.

Onda ona nezaboravna komična i zbiljska scena, kad brnca Jerković dodju u posjete svoj bratu fratu u kući brata im Kušmelja radi izbora mladoga Jerkovića za fratra-nasljednika. Jer je ro Jerkovića od t. zv. »svete loze«, koja po generacije odgaja fratre, tako da je uvijek, u svakom dobu, po jedan Jerković fratar. A ovdje se baš rav izboru dvadesetpetoglu po redu fra Jerkovića, fratrov izbor padn na Bakonju, »da uči knjigu«, s ne može da bude bez otvorene bune drugih Jerkovića, koji su budava dovodili svoje sinove.

Majstorluk, kojim je Simo prikazao svaku njihovu fizičku i psihičku kretanju, može da se taku sa najboljim takvim partijama iz Gogolja »Rev zorn«.

(Slijedi.)

da je naš ustav mnogo liberalniji od mnogih modernih ustava. Svišno bi bilo ponovno izvoditi primjere, da se pobiju navodi g. ministra, kad gotovo svaki dan imamo dokaza o srednjovječnoj reakcionarnosti, a ne modernog liberalnog duha. Zar su liberalne razne »obznane«, zakoni o zaštiti države, ukidanje preko 50 poslaničkih mandata, batinanje, izbijanje zubiju, vješanje u dimnjaku, paljenje lica cigaretama i kad bi sve to čovjek »brojio? Zar to g. ministar shvaća za liberalni duh? G. ministar veli — aludirajući na sebe — da nitko ne će vjerovati u tu bajku, da jedan čovjek može biti krivac u jednom krupnom političkom pitanju. Ali g. Pribičević pada sam u kontradikciju kad tvrdi, da je Radić kriv što ovo pitanje opstoji i da je on kriv što danas ima nezadovoljstva. To nezadovoljstvo je stvorio i taj spor zaostrio baš g. Pribičević i cijela demokratska klika svojom bezglavom politikom. U ovom sporu se ne brane, niti napadaju pojedine osobe već se brane samo ideje i interesi jednog ogromnog dijela naroda, a napada se ovaj najmračniji teror, pa ma s koje strane on dolazi. Današnja vlada je nesposobna da taj spor riješi, pak zato ostaju još samo izbori to čim prije, a sa geslom »revizija ustava«. G. Pašić je takođe, govorio u parlamentu o našoj ili bolje rekavši svojoj vanjskoj politici. Mnogo je govorio, a malo rekao prema svom običaju. On hrvatsko pitanje nije ničim niti spomenuo. Od njega smo se nadali, da će dati smjer našoj vanjskoj politici. Ili ćemo ići za militarističkom i imperijalističkom politikom Francuske, ili ćemo slijediti englesku i američansku politiku obnove. To je bilo tim više važno kad vidimo, da Česka danas ide za stopama posljednje. Koliko se može shvatiti iz govora g. Pašića on kam, da slijedi politiku »moćne saveznice« Francuske. To je danas pogrešna koncepcija, jer vidimo, da svakim danom Francuska gubi sve više povjerenja u ostalom svijetu. Mi bi morali nastojati, da još više povjerenje dobijemo, a ne da izgubimo i ono malo što imamo slijedeći politiku imperijalističke Francuske. Za naše delegate na konferenciji u Genovi idu gg. Ninčić, Spaljajković i Popović. Lijepi triumvirat pod pokroviteljstvom g. Pašića. O njima ne treba mnogo govoriti, jer su njihova imena vječita, a osobito ono g. Spaljajkovića. Želimo im svaku sreću, te što manje blamaže. — R. —

Socijalna skrb.

Tri milijuna oštete. Varate se, ako mislite, da je ta svota određena za djelomičnu oštetu šibenskim seljacima i trgovcima, koji su radi hotimičnog namjernog zavlačenja definitivne izmjene novca, oštećeni. Varate se, ako držite, da je ta svota određena za naknadnu štetu onim koje je prognozirala Austrija ili onim, koje je uništila talijanska okupatorna vlast. Vaše je krivo mnijenje, ako vjerujete da je ta svota određena za nabavu kukuruza onim vinogradarima, kojima je grad uništio ljetinu. Ne — od toga i za to nema se novaca! Vi invalidi, kojima plin oteo očni vid i nevidite vašu ženu i vašu djecu — taj novac nije za vas; vi bijedni, kojima su šrapneli odnijeli ruke i noge ili bradu sa obim vilicama — taj novac nije za vas. Zvate komu ide u džep? Bogatašima, Lukulima, Krezima, gurnunima — a vi gledajte, trpite, znajte se, crkavajte i na dalje — za vas nema novaca, nema oštete. Taj novac dodjeljen je je jednom beogradskom veletržcu, za kojega se znade, da se je nakon slona njegovu tvrdka osvojila na noge i da stoji snda bolje nego li je stala prije rata.

Kada smo na ošteti, zar ne bi bilo dobro, da se građanstvo malo pozabavi ovim pitanjem, jer se sve nešto pogovara, da bi i kod nas bili dobili ratnu oštetu upravo oni ljudi, koji oštete ne trebaju. Koju su to ljudi? U kojoj su formi dobili oštetu? Koliku su oštetu dobili? Ako su dobili oni, kojim nije potreba, zašto se nije udijelila ošteta onim, koji ju trebaju? Ko je odlučivao, komu se

ima dati ošteta? Je li istina, da se ošteta dala samo počudnim elementima, a tobože nepočudne da se puštilo njihovoj zloj sudbini? Ova pitanja trebaju razjašnjenja.

Trgovački glasnik.

Tvornica eksploziva u Hrvatskoj Prema saopćenju iz trgovačke i obrtničke komore zagrebačke otpočela je tt. „Titanit“ d. d. za kemijsku industriju u Zagrebu. Mažaranićev trg 6 u svojoj karlovačkoj tvornici pod nadzorom nadležne oblasti proizvodjati razna eksploziva. Vrlo opasna, kao dinamit, šnajderit i dr. rasprskala pridržala je seli vojna uprava, dočim tvornica stavlja u promet ona, koja se upotrebljavaju u rudarstvu, industriji, željezničkim i drugim gradnjama. Specijalni je produkt naše tvornice eksploziv „Titanit“ koji je u svim modernim državama zaštićen, te je u rukovanju u skladištenju i kod prevoza posve nepogibeljan, otprema se običnim vlakovima, a učinak mu je ravan sličnim najoštrijim sredstvima. Tvornica proizvodi i kapsule i štapine (upaljače), te joj je zadaća da oslobodi domaće tržište od inostrane utaknice. Kod narudžbe dužne su stranke doprinijeti nabavnu dozvolu sa strane upravne oblasti.

Putovanje u Švicarsku. Prema saopćenju iz trgovačke i obrtničke komore zagrebačke naplaćuju se sada pristojbe za vizum za putovanje u Švicarsku ili proputovanje kroz ovu zemlju uz dnevni tečaj švicarskog franka, a ne više uz uredovni tečaj, kako se je to doslije računalo.

Naš konzulat u Argentini. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka javlja, da je u Buenos Airesu osnovan generalni konzulat kraljevine SHS, te njegova uprava povjerena Ivi Grizogovnu, koji će krajem mjeseca ožujka nastupiti dužnost.

Vijesti grada i okolice.

Plati i predplati unapred predplatu pa se rugaj sa svakim koji ti prigovori da si lijen u isplati. Sa zadnjim brojem izvršilo je Ivo polugod. izlaza našeg lista. Ovim brojem prelazimo u II. go.

Pazite: tko predplatio Din. 52, taj podmiruje do broja 52, a tko Din. 26, taj je podmirio do zadnjeg broja, za ovu godinu duguje još Din. 45. Tko nije ništa platio, taj ima za pr. godinu podmiriti još Din. 19 i svu tekuću. Ovoliko jer smo počeli razasijlati naše čekove, eđa predplatnici pristeđu potrošak novčane opreme poštom. Ogromni su trošci, a sve treba unapred plaćati, pa nek bude unapred i predplata ako ne do konca godine, a ono svakako do 30. VI. t. g. Šaljemo i račune u poslu uvrstaba, oglasa i t. upr., umoljava se odmah podmiriti, Našem direktoru u pogled ozdravljenja još nije sva trava na mjestu, pa ne mogao sa običnim prilogom.

Zadužnice za junaka solunske fronte dobrovoljca Jozu Skrozu, — zaplotnjački usmrćenog od talijanskih karabinijera — u Šepurinom, obdržale su se u ovom selu na obiljetnicu groznog umorstva. Pridružilo se i Jug. N. Nacionalna Omladina iz Prvič-Luke. Po mrtvačkom opijelu mjesni nadučitelj Ivo Nagler izrekao je, na mjestu umorstva sakupljenom pučanstvu dirljivo spomen besjedu. Pokrenuta je akcija da mu se na tom mjestu podigne spomen ploča.

Carinarski jadi i nevolje. Tko ima da nosi odgovornost za nanesenu štetu trgovcu u carinarnici, rekao bi da ministarstvo financija nije još na čistu. Kod carinara dešava se slučajeva, da je trgovač bilo iz raznih uzroka proti vlastitoj želji, prisiljen da mu roba leži u carinarnici. On je prinuđen, da za to vrijeme plaća ležarinu, i za slučaj nepogodna vremena ili za slučaj da carinici nisu na čistu, po kojoj se skali ima carinirati dotična roba ili nemaju vremena, da ju ocarine, dok za slučaj krudje, poplave ili požara, dakle trgovcu nanesene štete nitko ne preuzimlje odgovornost, već štetu mora da snosi glavom sam trgovac. Eventualna njegovu opravdana pritužba biva a priori odbivena, i on je primoran, da uz svu pretrpljenu štetu robu ocarinu i pridigne. Ovako se ne bi smjelo postupati sa trgovcima, koji danas barem kod nas, krvavo zastajuju koru hljeba

Sokolstvo. Pozivlju se svi izvršujući članovi sokolskog društva u Šibeniku, da nefaljeno pristupe na prijavu u petak dne 24 t. m. u 8 sati na večer

— Upozoruju se pozvanici na sokolski ples, da je na nekim pozivima štamparskom pogreškom uvršteno, da će se društveni ples držati dne 26 feb., dočim će biti u subotu dne 25 februara.

— Pozivlju se sva braća Sokoli, koji namjeravaju pribaviti cijelu sokolsku odoru, kao i pojedine komade, da ze odmah prijave, kod staroste Lj. Montana, jer će narudžba ovih dana uslijediti. Uprava.

Nezadovoljstvo na Žirjam protiv sječe i prodaje borovine šume „Dražice“, o kojoj govore u dražbenom oglasu ljadnjeg „Raskovanog“, jer da je šuma svojina seljana Žirja, koji ju kupili od saunostana sv. Lovre, a nije svojina občinska. Učesano da bi moralo početi korist Žirja i sa zaključkom seoskog zbora i splopliti kupoprodajnu nagodbu. Ako je ovako, mi smo stalni da će zlarinska občina, urediti se Žirjanima.

Sladokusci. Ovih dana prodao se na javnoj dražbi jedan zec za 400 dinara. Kako je lov zabranjen, ispod ruke bio je kupljen za 40 Din. Oružništvo je zaplenilo i predalo občini za javnu dražbu. Ponuda dosegla, do Din. 80, nu poravalo se sa 100. Ipak da je bilo na našu, mi bi bili nudjali što manje i kupili na račun onoga komu bio zapljenjen. Nu takav vam je naš puk, On hrla da kupi na javnoj dražbi kolušu, odjeću, ruberinu, blago i stoku, susjeda svoga porubanu, predignutu za neplaćeni porez. I tim sebe nepomaže, a brata susjeda upropaćava.

† **Tomislav Ljubičić** našeg dobrog znanca, prijatelja i čelik rodoljuba Antu u Erveniku ucvili do Boga priroda. Preminu mu sin hranitelj i uzdržavatelj dneva 9 tek. u dobi 28 godina pokrijepljen Svetolajstvom unirući. Duša mu uživala rajsko naselje.

Našim emigrantima na znanje. Primamo iz New York City pod 24 pr. siečnja: oštra zima; dosta naroda bez radu; radnje niese jošter otvorene; imade naroda koji i gladuje.

Zabava Sokola u Vodicama ispala preko očekivanja sjajno pr. nedjelje. Prestavljalo se „Nada Istre“, prvi svezak Jugoslavenske Matice. Sva prilika da dođuće nedjelje diletanti podju u Prvič-Luku ponoviti ju.

✕ **Brzjavni i telefonski spoj sa Vodicama** je dvah ako bude sinoć uspostavljen.

Javna zahvala.

Prigodom smrti našeg miljenika sina Tomislava, koji primivši skrušeno Svatotajstva umirući, usnuo je u Gospudinu dneva 9 t. m. u mladanoj dobi od 28 godina, jedina nada svojim ostarjelim roditeljim ali nek se vrši Božja volja, u ovoj dolini suza.

Dužnost nas veže da zahvalimo našim komšijam — koji su nam pritekli u pomoć u ovoj po nas sudbini kruloj — koji su nas tješili. Osobita hvala D.n. Frani Magašu, Popu Stefanu Vujasinoviću, Obitelji kuma Jere Ivankovića, Stefanu Traviću p. Simeonu, Naredniku Mati Matuju, Ivanu Vujeviću, Josi Bakoti, Antunu Pobežaju, Filipu Meštroviću, kumu Obradu Jokiću, Čevilu Traviću pok. Stevana. Obitelji pok. Nike Sašića. Takodjer vječita hvala svima mojim Erveničanin koji u velikom broju dođuće viditi i odpratiti našeg i njihovog miljenika do hladnog groba. Od dragog im Boga naplata, a od nas do grohna, i od srca hvala.

Učeliveni i osamljeni roditelji:

Tona Ljubičić rod. Drizzi majka, Ante Ljubičić majka, Ana ud. Ljubičić za se i svoje strina, Mihovilka ud. Stipančija za se i svoje telka.

Ervenik 11 veljače 1922.

Prodaje se

brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jedan „kuter“ na motor bez jedaru. Obratiti se

Toma Sekso — Šibenik.

Podružnica Jugoslavenske Matice u Šibeniku primila je do danas sljedeće doprinose: prigodom smrti Ivana Dubokovića u Jelsi, sudac Ivo Marović Din. 10. Dr. Jerko Machiedo Din. 100; prigodom smrti Danke Maričić dr. odv. Simun Barić Din. 10. Obitelj inž. Ljubčića Din. 50. Lučev Ante Din. 25. Klauđije Šupuk Din. 10. Krasovac Lepa i Ivo Din. 25; prigodom smrti profesora Jakova Siriševića, bivši učenički u Šibeniku Din. 165. Šupuk Klauđije Din. 10. Novak Antun. Drišić Din. 10; prigodom smrti Koštan Kate, Pasini Franc Din. 5. Ivrtka Ante Šupuk Din. 10. Vidović Dragutin Din. 5. Bažević ud. Pera Din. 30. Rajević Melko Din. 10; prigodom spaljenja Narodnog Doma u Barkovlju — profesni dinar — Vukić Vladimir Din. 5. Pijan Don Rudolf Din. 5. Weissenberger August Din. 10. Šupuk Vinko Din. 50; prigodom božićnih blagdana sijecajući se braće u ropstvu, Rajević Melko Din. 10. Šupuk Vinko Din. 50; stupiše u Lepiju J. M. sa Din. 125. Montana Dr. Dragomir. Dr. A. Malković, Pasini Dr. Josip. Dulibić Dr. Ante; prigodom koncerta priredjenog min. Krstelju Din. 3550.50; prigodom „Nacionalnog dana“ Jug. Akademi. klub Din. 50; prigodom mladog ljeta, učenički V. razr. gradske narodne muške škole Din. 18.25; prigodom god. zaključne skupštine članovi „Hogozičkog Skupa“ — profesni dinar — 170; prigodom druge obljetnice smrti njegove supruge Anke Din. 20; Mirjan Ivanšević; u fond. Don Vinko Karadžole Din. 50. Obitelj Jakova Jeličića Din. 12.50. škola sv. Luce Din. 101

Prva Jugoslavenska Voštarnica
Grgo Čular - Šibenik

preporuča se pučanstvu, crkvinarstvima, bratovština i Gg. trgovcima.
Izradba po zanatu. Cijene umjerene.
Prodaja finog vrcanog meda sa vlastitog pčelinjaka na malo i na veliko.

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALJA
NAKNAJEDNIH DJELOVA
MAŠINSKOG ULJA

**PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROČNU OTPLATU**

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA
CIJENA USTANOVLJENA ZA CIELU
JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK
ANTE FRUŽ

17-26

MATE PRGIN - ŠIBENIK

Veliki izbor šešira domaćih
tvornica sagova i rukotvorine.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK
Brzojavi DREZGA ŠIBENIK.
Telefon inter 38

VELIKA PRODAJA u žitaricama i
kolonijalima

Prodaju: Sećera, Kave, Pirinča, Sumpuna, Gradjevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE
Naručbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim lađama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko

Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera Ivana Jeličića u Šibeniku.

3

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina
samo na veliko

17-52

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

Novo osnovano
transportno i otpremničko poduzeće

**A. KUVAČIĆ
BAKAR**
preuzima

svakovrsnu robu za otpremu i uskladištenje. — Vlastita prevozna sredstva i magaze. — Izvršuje sve naloge brzo i najkvalitnije.

Ispostava: Stanica Bakar
7 Brzojavi: Kuvačić - Bakar.

KNJIŽARA I PAPIRNICI
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene

Sav pribor za urede, općine i škole

Skladište školskih knjiga. i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu

Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.
ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
KNJIGA — CIJENIK ZA UREDE.

18-52

Solidno! Ukusno! Jeftino!

Zastupstvo i ekslusivna prodaja cipela Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šibenik i sjevernu Dalmaciju

SREČKO BOGIĆ ŠIBENIK
Glavna ulica 44
En gros et en detail.

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK

Kafana prvog reda.
Svako večer gospojinski koncert.
Tačna poslužba. — Izvrsna kuhinja.
Cijene umjerene.

PAPIRNICI I KNJIŽARI
J. GRIMANI - ŠIBENIK

Papir, knjige, školski risači i pisani predmeti. Cijene i acquarel boje, crnila i tuša u svim bojama svjetske tvornice Günther Wagner. Muzikalije, silke, okviri i ostali luxus predmeti. Vrpce i pribor za pisani stroj ciklostyl papir i crnilo.

6-13

Pučka Tiskara u Šibeniku

ponovno se je otvorila i prima na izradbu u cirilici i latinići sve zasijećajuće radnje, kao: razna papira, računa i omoča, osmrtnica, knjževna djela, tiskanice za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omoča, osmrtnica, kao i posjetnica, zaručni i vjenčanih objava va itd. Naruče se primaju kod g. A. Ungaro. u širokoj ulici br. 172. — Izradba brza i solidna.